

Skrive familiehistorie – 10 steg for å gjøre din slektsbok e.l. til en realitet

Kanskje går du med en drøm om å skrive en familiehistorie, om det så er om livet til din bestefar eller en hel slektsbok? Kanskje du liker best å forske på slekten, men nå begynner familien å mase om at de ønsker en slektsbok? Jeg tror alle vi som holder på med slekten har en eller annen form for drøm/ønske om å gjøre noe mer ut av det. Derfor har jeg de neste 10 dagene tenkt å legge ut hvilke 10 steg som er smarte å ta for å gjennomføre et slikt prosjekt. Til slutt vil jeg legge alle 10 stegene i et eget blogginnlegg slik at alle tipsene kan skrives ut samlet.

Med god planlegging og en del avgjørelser i forkant kan dine drømmer/ønsker bli en realitet. Her kommer steg 1:

Steg 1 – Velg formatet for din familiehistorie

Hvordan ser du for deg at ditt familiehistorieprosjekt skal være? Et liten hefte som du har kopiert opp og bare deler med familiemedlemmer eller et stort prosjekt med innbundet bok som kan være en referanse for andre slektsforskere? Eller kanskje et nyhetsbrev for familien, en kokebok eller nettside er mer realistisk i forhold til tidsklemma og andre forpliktelser du har. Det er kanskje på tide til å være ærlig mot deg selv hvilken type familiehistorie som møter best forventinger og ditt tidsskjema. Ellers så vil du ha et halvferdig produkt som ligger og gnager på samvittigheten din i årene som kommer (noen som kjenner seg igjen?).

Legg til grunn dine interesser, din potensielle målgruppe og det materiale du har samlet inn eller skal samle inn.

Her er noen former som familiehistorie kan ha:

Memoarer/fortelling: En kombinasjon av historie og personlige opplevelser, memoarer og fortellinger trenger ikke å inkludere alt, eller være objektive. Memoarer bruker vanligvis å fokusere på en spesielle hendelse, en tidsperiode, eller hele livet til en enkelt forfader, mens en fortelling kan omfatte en eller gruppe med forfedre.

Kokebok: Del din families favorittoppskrifter mens du skriver om menneskene som lagde dem. Et morsomt prosjekt som hjelper til med å bringe videre familietradisjonene rundt matlaging og det å spise sammen.

Scrapbook eller album: Hvis du er så heldig at du hare en stor samling fotografier om minneting, kan scrapbook eller et fotoalbum være en fin måte å fortelle din families historie, Inkluder dine fotografier i kronologisk orden og inkluder historier, beskrivelser og familietrær for å utfylle bildene.

Flesteparten av familiehistoriene er vanligvis fortellene i natur, med en kombinasjon av historie, foto, dokumenter og familietre. Så ikke vær redd for å være kreativ.

Steg 2 – Definer omfanget av din familiehistorie

Har du til hensikt å skrive mest om bare en spesiell slektning, eller alle som henger i familietreet ditt? Siden du er forfatteren, så er det neste du trenger å velge, hvilket fokus din slektsbok (hefte, nettside, album) skal ha. Dette er noen muligheter du kan velge mellom?

En enkelt linje av etterkommere – Denne linjen kan begynner med den tidligste kjente forfader for denne spesielle linjen (eller et etternavn) og følg den gjennom et hvis antall generasjoner eller helt frem til deg selv. Hvert kapittel i boken dekker en forfader eller en generasjon.

Alle etterkommere av – Begynner med en person eller et par og dekker alle deres etterkommere, med kapitler organisert etter generasjoner.

Besteforeldre – Dette inkluderer en del om hver av dine fire besteforeldre, eller dine åtte oldeforeldre, eller dine 16 tippoldeforeldre hvis du er veldig ambisiøs. Hver seksjon fokuserer på en besteforelder, og arbeider bakover gjennom dennes aner eller fremover fra hennes/hans tidligste kjente forfar.

Hvor mange slektsledd skal med?

Velg hvor mange slektsledd du skal ha med, både bakover og fremover. Eller så kan volumet bli for stort.

Igen, disse forslagene kan enkelt tilpasses til dine interesser, tid og kreativitet. For eksempel kan du velge å skrive en familiehistorie som dekker alle personer med et spesielt etternavn på et spesielt sted, selv om de kanskje ikke er i slekt med hverandre. Du kan velge å skrive om bare et par av besteforeldrene, eller bare et par av oldeforeldre med etterkommere og aner. Du velger!

Steg 3 – Sett frister du kan leve med

Frister. De fungerer. De er viktige. De får oss fokusert, og sannsynligvis får frister oss til å prestere bedre. For uansett om vi frykter de eller ikke liker frister og utsetter prosjektet kanskje pga. av de, så forstår vi alle meningen med hvorfor vi har frister. Dette er til stor hjelp hvis du ønsker å lage en slektsbok e.l..

Selv om du vil streve med å greie dine egne frister, så vil frister tvinge deg til å fullføre hvert steg i ditt prosjekt. Målet her er å få hver del av prosjektet gjort innen en spesifikk tidsramme. Revideringer og polering kan alltid gjøres senere. Den beste måten å møte disse fristene på er å skrive ned, i kalenderen din, jobbetid eller skriveid for slektsboken. Akkurat som om du ville skrive ned en time til legen eller til hårfrisøren.

Frister som gir meg en skikkelig puff til å greie å gjennomføre mine prosjekt, er fødselsdager, jubileer og høytider som f.eks. jul.

Frister er som oftest mest effektiv hvis du kan gi deg selv en belønning for å ha utført noe innenfor den tidsfristen som er satt. Hva kan du belønne deg selv med?

Steg 4 – Velg hendelser og tema

Tenk på din forfar som en karakter i din familiehistorie. Hvilke problemer og hindringer møtte din forfader? En spesiell hendelse gir familiehistorien liv og fokus. Tema for din familiehistoriske skrivning er ditt eget valg. Det finnes ikke noen riktige eller gale tema. Du kan lage dine egne temaer i forhold til hvilken vinkling du vil ha.

En familiehistorisk vinkling på handlinger og temaer kan være:

Immigrasjon/emigrasjon

Fra filler til rikdom – eller noe lignende

Gårdsliv

Overlevende fra krig/skipsforlis/branner

Hvordan utdannelse har vært et fokus hos min familie i generasjoner

Sterke kvinner i min familie

Kvinnene som ventet (på menn på sjøen)

Smykket fra tante Magde(eller en annen gjenstand/ting -historie)

Fiskere i mange generasjoner

Livet til oldemor/oldefar, tippoldefar osv.

Tradisjoner i vår familie

Generasjoners kjærlighetsmøte

Tips/hjelp for å komme i siget

Men la oss si du ikke greier å ha en plan for en hel bok. Da kan tipset under av Mariann Sanders Regan som er Professor Emerita of English på Fairfield University i Connecticut, være til hjelp.

Ta et mentalt steg inn I den verden du skal beskrive, om det så er bestemor eller oldefars verden. Inn den tiden hvor barnet er sykt og døde (e.l.). Forlat alle andre tanker. Forestill deg at du er på gården til oldefar, i båten til bestefar eller i foretningen til din andre bestefar. Dykk lang ned i denne familiehandlinge. Du er sammen med din forfedre, observerer dem og lytter til de. Begynn å svøm rundt i den følelsen og ordene som kommer til deg. Ordene blir fraser som du kan skrive på tastaturet. Ingen observerer deg. LA deg selv skrive, ord for ord. Alle ord som dukker opp i hjernen din, hva du mumler selv – skriv det ned. Ikke stopp for å redigere skriveingen din (det kan du gjøre en annen dag), bare fortsett. Se for deg hva mormor sier, hvordan hun gestikulere, og hvordan min far svarer. Kanskje du har blitt fortalt noe de snakket om. Vær i periferien i den scenen du ser for deg – er det andre slektninger der, hvordan så huset ut, hva som enn betyr noe for deg. Tanken er fri!

Når du er sliten, så stopp. Sett til side skriveingen din. Ikke rediger eller tvil. Belønn deg selv med en god kopp te.

Gjør flere slike «i øyeblikke- skriveing» i flere dager. Etter noen gode dager vil en del sider ha blomstret frem fra ditt tastatur. Nå kan du ta et steg tilbake og spørre: Hvordan ønsker jeg å strukturere boken min?

Steg 5 – Utfør forskning og bakgrunnsundersøkelser

1. Hvis du vil at din familiehistorie til å bli lest mer som en spennende roman istedenfor en tørr tekstbok, så er det viktig å få leseren til å føles ut som et øyenvitne til din families liv.
2. Selv om dine forfedre ikke etterlot seg en beskrivelser av sitt dagligliv, kan samfunnshistorie/sosialhistorie, kulturhistorie og kanskje også religionshistorie, lære deg om de erfaringene og levevilkår mennesker hadde i et gitt periode og på en gitt plass.
3. Les f.eks. byhistorier bygdehistorier og gårdshistorier for å lære hvordan livet var i den tiden du skal skrive om. Lån gjerne bøker om disse temaene på ditt lokale bibliotek, eller sjekk byarkivene om de har informasjon du kan bruke. Internett kan du selvsagt også bruke.

4. Undersøk tidslinjer for kriger, naturkatastrofer (tørke, for vått) og epidemier (f.eks. Spedalske) for å se om noe av dette ville ha influert dine forfedre.
5. Undersøk dine forfedres yrker for å få større forståelse av de daglige aktiviteten dine forfedre utførte.
6. Les om klærne de brukte, kunst/pyntegjenstander, juletradisjoner, transport og vanlig mat som fantes på denne tiden og i området de kom ifra.
7. Hvis du ikke allerede har gjort det så pass på å intervju alle dine levende slektinger. Familiehistorier skrevet ned fra en slektnings egne ord, vil gi et personlig preg på boken din.

Stor glede i å fordype seg i ting

Når du begynner på dette stadiet (eller kanskje du er der alt) i din forskning, mener jeg at du vil oppleve mye glede i å lære mer om den tiden dine forfedre levde. Jeg ønsker å bruke mer tid på dett, og har anskaffet flere bøker som bare venter på å bli åpnet. Lykke til.

Steg 6 – Struktur din forskning

Arbeidet med skrive en familiehistorie blir så mye lettere og mer inspirerende hvis du ordner en oversikt ved å lage en struktur på det materialet du skal bruke. Nedenfor viser hvor enkelt et grep (Oppskrift på hvordan lage tidslinje finnes på bloggen) du kan ta for å lage en struktur på nettopp den historien du skriver på eller har lyst til å skrive.

Lag en tidslinje for hver av de forfedrene du planlegger å skrive om.

Dette vil hjelpe deg til å lage en disposisjon (omriss) for boken din, samt hjelpe deg til å oppdage evt. hull i din forskning. Gå gjennom dokumenter og bilder for hver av dine forfedre og velg det du vil bruke ved å lage et lite notat for hver av disse på tidslinjen. Bruk deretter tidslinjen for å hjelpe deg til å lage en disposisjon. Du kan velge å ordne ditt materiell på mange forskjellige måter: kronologisk, geografisk, pr. person eller pr. tema

Steg 7 – Velg ditt utgangspunkt/startpunkt

Hva er den mest interessante delen av din familiehistorie? Dro en av dine forfedre fra fattigdom og forfølgelse til et bedre liv i et nytt land? Har noen av de opplevd okkupasjon? Var han er krigshelt? Velg en historie, interessant fakta eller dokument til å åpne fortellingen din med.

Akkurat som romaner vi leser, så trenger heller ikke en familiehistorie/slektshistorie starte med begynnelsen. (Da jeg har skrevet om livet til en av mine forfedre begynner jeg vanligvis med begynnelsen, men har en ingress (underoverskrift) som er en interessevekker og henspiller jeg ofte på en spesiell hendelse e.l.)

En interessant historie vil gripe tak i leserne, som forhåpentligvis får dem til å lese lengere enn til første side. Du kan også bruke tilbakeblikk for å fortelle leseren om handlinger som skjedde før eller som leder til åpningshistorien din.

Steg 8 – Bruk gjerne dokumenter, dagbøker e.l.

Jeg har i mange år samlet på alt jeg har kommet over av papirer, dokumenter, attester, brev, artikler osv. som har med min slekt å gjøre. Siden slekten vet at jeg er interessert i dette, er jeg så heldig at de gir meg dokumenter også, når f.eks. en eldre person dør i vår familie. Jeg er i alle fall

raskt ute med å si (hvis det passer seg) – ikke kast noen papirer, før jeg har fått sett gjennom de, eller at de kan gi det til meg. Dessverre så har vi i vår familie også eksempler på at etterkommere har brent rubbel og bit av bilder og dokumenter som gjaldt vår felles forfar.

Familedokumenter gjør en familiehistorie mer visuell og interessant.

Utsnitt fra dagbøker, testamenter, militære dokumenter, nekrologer og andre dokumenter gir et mer fengslende, førstehånds redegjørelse av din familiehistorie – og du trenger ikke å skrive selv!

Alt som er skrevet av din forfar er nesten alltid verdt å ha med. Brev, dagbøker, kort, notater, almanakker osv. Du kan også finne interessante redegjørelse som nevner din forfar, som andre har skrevet som f.eks. naboer og andre familiemedlemmer. Inkluder et kort utdrag om teksten du skriver, med kildehenvisning til det original dokumentet eller ta med alt. Du får se hva som passer inn i din historie.

Steg 9 – Skriv personlig

Alle som leser din familiehistorie vil sikkert også være interessert i fakta, men det de vil sette mest pris på og huske mye bedre, er detaljert hverdagshistorier og anekdoter, pinlige øyeblikk og familietradisjoner.

Noen ganger kan det være interessant å inkludere forskjellige menneskers opplevelse av samme situasjon.

Personlige historier kan være en smart måte å introdusere nye karakterer og kapitler, og for å holde på leseren din.

Hvis din forfader ikke etterlot seg noen personlige opptegnelser, kan du fremdeles fortelle historien deres som om de hadde etterlatt seg noe slikt, ved å bruke hva du har lært om dem gjennom din forskning.

Steg 10 – Inkludere innholdsfortegnelse og kildeoversikt

Hvis ikke familiehistorien din bare er noen sider lang, så er innholdsfortegnelse en viktig del. Dette gjør det lettere for den vanlige leser å finne deler av boken som fokuserer på de menneskene de er interessert i. I det minste prøv og inkluder en etternavnliste. Stedsliste er også nyttig å ha med hvis de flyttet rundt en del.

Jeg bruker et Legacy som slektsprogram og der lages det automatisk slike lister hvis jeg velger å ha de med i bøker. Det gjøres det nok med stor sannsynlighet i det programmet du bruker også.

Hvis jeg skal bare lage bok for en del av min forfedre, oppretter jeg en ny familiefil i mitt slektsprogram for akkurat de personene jeg skal ha med.

Det var alle 10 stegene til å gjøre en familiehistorie til realitet.

Jeg håper du ble litt mere inspirert til å gjøre ferdig en eller flere familiehistorier, album, kokebok, scrapbok e.l. som ligger på lur hos deg